

— બનામે ખુદા.

ચુનીવર્સલ નાટક મંડળી.

નુરાની મોતી.

નાટકના ગાયનો અને ટુંક સાર.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ચુનીવર્સલ નાટક મંડળીના માલિકો.

મુંબઈ.

અચરેક્ટર-એબાજ હુસેન,
મુનશી-મઓલાબખસ હમદમ.

આ પુસ્તક તત્ત્વવિવેચક પ્રેસમાં છાપ્યું છે

આવૃત્તી પહેલી.

સર્વ હકો પ્રકાશકને સ્વાધીન છે.

૧૯૨૪

કર્મીત ચાર આના.

૧૨૨૬૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
૨ મદાવાદ
રજીસ્ટ. કોપીરાઈટ સંગ્રહ
૧૧૨૬૬

મુબઈ—ભાયખાલા-પરેલ રોડ, ઘર નં ૦ ૩૫૪૪, “તત્ત્વવિવેચક”
 ‘ગાપખાનામા રા ચશવત કાશીનાથ પડવલે છાપ્યુ અને
 મુબઈ—મરચન્ટ એન્ડ કુ ૦ ના ગાફર મરચન્ટે
 ઠેકાણુ—લેમીગટન રોડ પર પ્રસિદ્ધ કર્યું

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

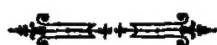
[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૨૨૬૪ ઝગોક

પુસ્તકનું નામ પુરાણો નો ની

વિષય ૩૪૬૮:૨-૪ ૩૬૮

પ્રસ્તાવના.

“ હવે આસકા બાપ, ઔર નીરાસકી મા, ”

“ હોતેકી બહેન, મુસીબતકા હોસ્ત, દુનીયામે. ”

“ બેર હો સાથ, પએસા રહે ગાઠ, ”

“ જાગે મો પાવે, સોએ ગ વાએ, દુનિયામે ”

બહાલા પ્રેક્ષકો, સાધુના આ મોતી જેવા તુરાની શબ્દોની કીમત કેમ આકી શકાય ? ખરેખર, દુનિયામા એમજ છે, આ જગતમાં ફક્ત આસનોજ બાપ છે પણ માતા ! અહા માતા ! બાપ, બાઈ, બેહેન, બાયડી, બચ્ચાં છોકરા ભલે આપના ઉપર પ્રેમ કરે, પછી તે પ્રેમ સ્વાર્થી હોય કે શુદ્ધ હોય તે તો તેમનું મન તથા ભગવાનજ બાણે ! પણ માતાના પ્રેમની તુલના જગતની કોઈ પણ મૌલ્યવાન વસ્તુ કરતા પણ વધારે શ્રેષ્ઠ હોય છે હીકરાનું દુઃખ બેઈ કોણ એવી સુણા હૃદયની માતા હશે કે જેને દુખ ન ઉપજે ? અને-અને બેહેન-તો બાઈ પાસેથી કઈ પ્રાપ્ત થવાની આશા રાખે છે તેથીજ તે પોતાને બેહેન તરીકે મનાવે છે-બાકી બાઈ તરફથી ઓછું પડતાં આખ ફેરવતાં શી વાર ? ખરો મીત્ર તેનેજ ગણવો કે જે સકટમા સહાય કરે, બાકી તો બધા મોઢેના હોસ્તો ગણવા. સ્ત્રી પતીની સાથે હોય તોજ તે માનપાત્ર ગણાય છે. અને પછીસો જો ગાઠે હોય તોજ પ્રસંગાનુસાર કામ આવે, તેમજ જાગે સો પાવે ઔર સોએ ગ વાએ, એ સીદ્ધાંત પણ સ્પષ્ટ છે.

ઉપલાજ હોહાના આધારે ત્રીસ વર્ષ પેહેલા મુંબઈમાં પાટણકર સ ગીત નાટક મંડળીએ સત્યવીજયના નામથી મરાઠી નાટક ભજવી બતાવ્યો હતો, અને તે દક્ષિણીઓમાં પ્રસંશાપાત્ર કરી ચુક્યો હતો. ત્યારપછી થોડા વર્ષ રહીને ગેઈટીવાળી મુંબઈ

નાટક મંડળીએ તેનું ગુજરાતીમાં જયરાજના નામે અનુકરણ કર્યું હતું, તે પણ યશસ્વી પુરવાર થયું હતું. ત્યાર બાદ કેટલાં વર્ષ રહીને સ્વર્ગસ્થ કાવસજી પાલનજી ખટાઉએ કલકત્તામાં હિન્દીમાં ભજવ્યો હતો ત્યાં પણ આ નીતીમય દોહાએ ઠીક ઠીતી મેળવી હતી અને અમે પણ એજ મૌલ્યવાન ગુરાની મોતીના આધારે અમારી કપનીની શરૂઆત કરીએ છીએ, આશા છે જે આ અમારો પેહેલો પ્રયાસ શુભ તેમજ દોષોથી ભરપૂર હશે, તો પણ પ્રેક્ષકો કીરહંસન્યાયથી ગ્રહણ કરી અમને ઉત્તેજન આપશે.

મેસર્સ મરચાન્ટ એન્ડ કંપની.

નાટકના પાત્રો.

નીતીસેન નાટકનો નાયક.
 સાધુ નીતીસેનનો માર્ગદર્શક.
 શામદાસ નીતીનો પીતા.
 મુનીમ મુનીમ.
 ચંદ્રસેન નીતીનો સસરો.
 સુંદરસેઠ જવેરી.
 બહરીદાસ સુંદરસેઠનો મેહેતો.
 ન્યાયસેન નીતીનો મિત્ર.
 હરહર રાજા.
 જગદેવ એક વૃદ્ધ ગ્રહસ્થ.
 છુટવા જગદેવનો દીકરો.
 ગુદદુગોપાલ એક મોછલો યુવક.

સ્ત્રીવર્ગ.

શાન્તા નીતીની માતા.
 હરમણી નીતીની બહેન.
 રાગીની હરમણીની દીકરી.
 પાર્વતી નીતીની સાસુ.
 નલ્લીની નીતીની સ્ત્રી.
 કમલકુમારી રાજકુમારી.
 દેવલ છુટવાના સ્ત્રી.
 વાડીકા છુટવાની મા.

બનામે ખુદા

નુરાની—મોતી

નાટકનો ટુંક સાર.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ પહેલો —ઈશ્વર સ્તુતી.

પ્રવેશ બીજો —સ્થળ—શામદાસ જવેરીની દુકાન.

દોલતપર મરી ફીટેલો કંબુસ પિતા શામદાસનો ધર્માચારી પુત્ર નીતિસેનપાસે ગરીબ ખેડુતો આવી ગઉ-રક્ષા માટે એક હજાર રૂપિયાની માગણી કરે છે, નીતિસેન આપવાની ઇચ્છા દર્શાવે છે. મુનિમ તેમ કરતા રોકે છે. નીતિસેન તેની પરવા ન કરતા રૂપિયા આપે છે એક સાધુ સસારની યેવકાઈપર ગાતો આવે છે. નીતિસેન ફરી એક વાર તેજ ભજન સભળાવવા સાધુને આગ્રહ કરે છે. સાધુ બીજીવાર સભળાવવાનું મુદ્દ્ય દસ હજાર રૂપિયા માગે છે. મુનિમ પાછું માથું મારે છે નીતિસેન કિંમત આપી તેજ ભજન સાભળે છે એટલામા શામદાસનું આવવું મુનિમ, દાનીપુત્ર નીતિસેન વિરૂદ્ધ વાતો સંભળાવી કંબુસ પિતાને ઉશ્કેરે છે. શામદાસ તેને ઘર તણ જવા આજ્ઞા કરે છે. નીતિસેનની માતા શાન્તિનું આગમન. પતિ-પત્નિ વચ્ચે તકરાર-સ પત્નીપર મરતો પિતા ધનને પુત્ર કરતાં વધુ સમજે છે. પુત્રને માતા તરફથી એક લાડુની ભેટ. માતા પુત્ર વચ્ચે દુઃખ ભરી બુદ્ધાઈ.

પ્રવેશ ત્રીજો:—કોમીક.

ચુટદુ ગોષાલ નામનો એક મોજીલો યુવક, સોળ વરસની કન્યા દેવલ કે જેનાં લગ્ન દસ વરસના છોકરા સાથે થયા છે, તેના પર મુગ્ધ બની તેની શોધમાં ફરેછે. દેવલનું પાણી ભરી પાછું ફરવું. અરસપરસ પ્રેમ એટલું.

પ્રવેશ ચોથો:—સ્થળ—હરમણીનું ઘર.

હરમણીની પુત્રી રાગણીનું સખીઓસાથે નદીમાં રમતાં નજરે પડવું. નીતિસેનનું ભીખારી હાલતમાં ત્યાં આવવું. ધન પર મરતી બહેન, બાઈને આવી ખરાબ સ્થિતિમાં જોઈ તેને ધીક્કારી કાઢવું નીતિસેનની વીનવણી—બદલામાં બાઈને સુકી રાટલીના ટુકડા આપી તુચ્છકારી કાઢી ઘરમાંથી બહાર હાંકી કહાડવો.

પ્રવેશ પાંચમો:—સ્થળ—ચંદ્રસેનનું ઘર.

નીતિસેનના શ્વસુર ચંદ્રસેનનું પોતાની પત્નિ પાર્વતીસાથે શામદાસનો પત્ર વાંચતા દાખલ થવું નીતિસેનનું ભીખારી હાલતમાં “વિશ્વાસ” નામ ધારણ કરી એને ત્યાં નોકરી રહેવા આવવું, ચંદ્રસેનને દયા આવવાથી તેને ન ઓળખતાં નોકર તરીકે રાખવું.

પ્રવેશ છઠો:—કોમીક

વૃદ્ધ જગદેવ પોતાની સ્ત્રી તાડકાની બેવકુફીપર અફસોસ કરતાં દાખલ થવું. જુના વિચારો ધરાવતી તાડકા બાળક છુટવા ને જલદી જવાન બનાવવાની આશા આપવી. દેવલનું સુંદરમદ્દ સાથે સાસરે આવવું. છુટવાનું તેને જોઈ ગભરાવવું.

પ્રવેશ સાતમો:—સ્થળ, નલિનીનું શયન-ગૃહ.

નીતિસેનની પત્નિ નલિની નવા નોકર વિશ્વાસ (નામ બદલી રહેલો નીતિસેન) પર મોહિત પડેછે. એને પોતાના

ખસ દીલની લાગણી બહેર કરે છે. નીતિસેન ઉશ્કેરાય છે. નલિની લાલચમાં પોતાની કિંમતી વિંટી આપે છે. નીતિસેન વિંટીનો સ્વીકાર કરે છે—પોતાની પત્નિને આવી બેવકા બાણી તેણી પ્રત્યે ફીટકાર વરસાવે છે. નલિની ઉશ્કેરાઈ બાય છે. નીતિસેન કોંધી બની ગુસ્સાના આવેશમાં નલિનીનું ગળું ફળાવે છે. શેર બકેર સામળી અદરથી ચંદ્રસેન દોડી આવે છે. નલિની પોતાની પતિ-વૃતાપર હાથ નાંખવાનો ખોટો તહોમત નીતિસેનપર મુકે છે. ચંદ્રસેન નીતિસેનને મારી નાંખવાનો હુકમ કરે છે.

ટૂંકો.

અંક પહેલો સમાપ્ત.

અંક બીજો.

પ્રવેશ પહેલો:—સ્થળ—જ ગલ.

ચંદ્રસેનની આજ્ઞાનુસાર જલ્લાદોનું જંગલમાં નીતિસેનને વધ કરવા લઈ આવવું બુખ તરસથી પીડાતો નીતિસેન પ્રેમાળ માતા શાન્તિનું આપેલું લાડુ છેલ્લી સમયે ખાવાની ઈચ્છા દર્શાવવી. લાડુમાથી ચાર અણુમોલ મોતીનું નીકળવું એમાથી બે મોતી જલ્લાદોને આપવા માટે નીતિસેન કહે છે, અને જલ્લાદોને આ ખુની ધ ધો છેડી સન્માર્ગ ગૃહણ કરવા સદ્બોધ આપવું. જલ્લાદોનું નીતિસેનના આવા ઉંચા ઉદ્દેશો બોધ તેને ભવિતદાન આપી ચાલ્યા જવું સત પુરૂષ સાધુનું આગમન નીતિસેનને ઉપદેશ કરી એક પ્રસાદ આપી ચાલ્યા જવું.

પ્રવેશ બીજો:—કોમીક.

તાડકા, લાડકવાયા બેટા છુટવાને સ્નેહ પાઠ શીખવે છે પથર પર પાણી છુટવો પત્નિ કરતાં માતા સાથે રહેવા ખુશી દેખાડે છે. બુદ્ધો જગદેવ તથા દેવલનો અક્ષોસ.

પ્રવેશ ત્રીજો:—સ્થળ—સુંદરદાસ જવેરીની દુકાન.

લાડુમાંથી નીકળેલા ચાર મોતીમાંથી એક મોતી નીતિ-
સેનનું સુંદરદાસ જવેરીની દુકાને જૂંચવા જવું. હુચ્ચો જવેરી
સુંદરદાસ નીતિસેનને ભીખારી હાલતમાં બેઈ મોતી પોતાનું છે
એમ કહી ચોરીનો ખોટો તહોમત મુકવું. નીતિસેનનું પોલી-
સને શરણે થવું.

પ્રવેશ ચોથો.—સ્થળ—ન્યાયકચેરી.

કોર્ટમાં મુકદમાનું નીકળવું. આરોપી નીતિસેન પોતે નિ-
ર્દોષ હોવાનો દાવો કરેછે. કોર્ટ, કોઈ સદ્દર આસામીની જામી-
નગીરી માંગે છે, નીતિસેન બચપણના દોસ્ત ન્યાયસેનનું નામ
બતાવે છે. ન્યાયસેને આવી જામીનગીરી આપવી. નીતિસેન
પોતાના પાસે રાખેલા બીજા ત્રણ વધુ મોતી પુરાવામાં રજૂ કરે
છે. કોર્ટ માન સાથે છોડી દે છે. સુંદરદાસ જવેરીને પકડવાનો
હુકમ. ચોરને પોટલે ધુળની ધુળ.

પ્રવેશ પાંચમો.—કોમીક.

વૃદ્ધ જગદેવનો છુટવાની નાની વય પર અફસોસ. છુટવો
આવી એક પડીત કે જે નાનાને જવાન બનાવવાની શક્તિ ધરા-
વેછે એવા મહાપુરૂષ આપણા ગામમાં પધારયા છે એવી ખુશ
બખર આપવી. ગદ્ગદગોપાલનું પડીતના વેશમાં આવવું, અને
દેવલને નસાડી જવાની ચુકતી રચવી.

પ્રવેશ છઠ્ઠો:—સ્થળ—રાજકુમારી કમળકુમારીનું શયન ગૃહ.

એક બહુગર રાજકુમારી પર મોહિત પડે છે. અને પો-
તાની મોહ જાળમાં ફસાવવા નીર્દોષ બાળાપર સીતમ શુભરે
છે. રાજા પુત્રીની આવી દયાજનક હાલત બેઈ અફસોસ કરેછે.
સેનાપતી શહેરમાં એક મહા પુરૂષ આવવાની બખર આપે છે.
નીતિસેનનું સાધુના વેશમાં આવવું. શુરૂએ આપેલા પ્રસાદને
બહુગર પર અજમાવવું. બહુગરનું બળી ભરમ થવું. રાજાની

શરત એ હતી કે, “જે કોઈ પુરૂષ મારી પુત્રીને બહુમરના કંદામાંથી બચાવશે તેને હું મારી પુત્રી વરાવીશ.” શરત અનુસાર નીતિસેન સાથે રાજકુમારીના લગ્નની તૈયારી.

પ્રવેશ સાતમો:—સ્થળ. લગ્ન મંડપ.

રાજકુમારી કમળકુમારીનાં નીતિસેનસાથે લગ્ન આનંદ.

અંક બીજો સમાપ્ત.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ પહેલો.—ચદ્રસેનનું ઘર.

સંસારના સર્વે દુ.ખો સહન કરી નીતિસેનનું સારી હાલતમાં પોતાના શ્વસુર ચદ્રસેનને ત્યાં આવવું. આગળ ગુજરેલા બનાવોની યાદ અપાવવી. નલિનીએ આપેલી વિટી બતાવવી. નલિની પ્રત્યે સખત તીરસ્કાર વરસાવવો. નલિનીએ લગ્ન સહીત માફી માગવી અને પતિ સેવા માટે વચન આપવું. ઘણા લાખા સમય પછી પતિ-પત્નિ મેલાપ

પ્રવેશ બીજો.—કોમીક.

રચેલી ચુકતી અનુસાર ગુટુગોપાલનું દેવલને નસાડી લઈ જવું. ખુદા જગદેવ, તાડકા તથા છુટવાનું હાય અક્ષોસ કરવું

પ્રવેશ ત્રીજો —હરમણીનું ઘેર.

સારી હાલતમાં પાછું ફરી એક વાર નીતિસેનનું બહેન હરમણીની મુલાકાતે આવવું નીતિસેનનો ઠાઠ જોઈ લોભી બહેનનો બાઈ તરફ ખોટો હેત. સારા સારા લોજન મંગાવી ખવડાવવા. નીતિસેન સમય વિચારી સુકી રોટલીના ટુકડા બતાવી આગલો સમય યાદ અપાવવો. હરમણીના પતિની અભયળી. ભાઈનો બહેન પ્રત્યે સખત તીરસ્કાર તથા ફીટકાર, અંતે માફી આપી ચાલી જવું.

પ્રવંશ ચોથા:—શામદાસનું ઘર.

પુત્ર વિયોગમાં દીવાની બનેલી પ્રેમળ માતા શાન્તિનું ખીમાર પડવું. શામદાસનું પોતાની હાલત પર અફસોસ. અંતે શાન્તિનું બેલાનીની ઉંઘમાં પડવું, સર્વે તેને મૃત્યુ પામેલી સમજવી. એટલામાં પુત્ર નીતિસેન, નલિની, કમલકુમારી વગેરેનું દાખલ થવું. માતાને પરલોકવાસી જોઈ દીલગીર થવું. અને જીંદગીનું છેવટ લાવવા માટે આત્મહત્યા કરવાની કૌશલ્ય. મહાસાધુનું આગમન. નીતીસેનને આપાખી કામ કરતા અટકાવવું અને શાન્તિ સજીવન છે એમ જણાવવું. અંતે માતા-પુત્ર મિલન મંગળ પ્રસંગે રાજકુમારીની ઓળખાણ. સર્વે લેહનું ખુલી જવું. આનંદ.

અંક ત્રીજો સમાપ્ત.

— — —

બનામે ખુદા.

નુરાની મોતી

૧

હાવર ચાવર બવેદાં
તોરી સારી ન્યારી ન્યારી શુલકારી દેખી શાન બાન.
આલમકી આસા તુહી આલમકા આધાર,
સચ્ચા તેરા નામ હુએ ઐર ગુટા તેરા સસાર.
અ હર બાહર હર ઘરમે, નુર હુએ હર અખતરમે
હો શુલકારી નાથ મુરારી દે સુખકારી
સરવર બરતર તુ નીગેબહાન.

૨

કીસાન—ગૌમાતાકા પાલનવાલા, સખ ઘરકા ઉબલા.
પરભુને ધનવાન બનાયા, હીન્દુ ધર્મકો નહી ગવાયા.
અયસા દીલ નહી કિસીને પાયા,
દેખો ખેવનહારા ખ્યારા.

૩

સાધુ—હુએ આસકા બાપ, ઐર નીરાસકી મા, દુનીયામે,
હોતેકી બહેન, મુસીબતકા હોસ્ત, દુનીયામે.
બેડ હો સાથ, પચેસા રહે ગાંઠ, દુનીયામે;
બગે સો પાએ, સોએ ગવાએ, દુનીયામે.

૪

શાંતી—રસ્તા મુખ મોક્ષ તોરા ઇસકેહી હાત હએ.
મન સોચ સમજ કછુ ધન નહી આવે—
કામ મરનકે બાદ ચીતામે પ્રાનપીયા રે.

૫

શાંતી—બનકે બલીમ તુ મેરી ગોદ ના ખાકમે મીલા.
મામતાકી મારી એહ માતા દુખ બરીયા,
બીક્ષાકે દામન પસારે હ એ;
મેરી બીનતી અકારત બએ ન પીયા, પએર પડે.
હો નહી સકતી જગતમે કોઈ દબોલત મેરી,
હએ એહી મેરી કમાઈ એહી ચાહત મેરી,
નવ મહીને જીસે ઇસ પેટમે રખકર પાલા,
ન છુટાવો, ન છુટાવો, વોહ મુહબ્બત મેરી.

૬

શાંતી—મુજ ઇન્દલીએ જારકી સલી હસરતોંકો મીટા દીયા,
જેરહેમ બાગબાનને દામને શુલ છુડા દીયા.
દીલસે જો દીલ જુદા કીયા, હાએ ફલક એહ કયા કીયા,
ગોદકે મેરે પાલેકો મુજસે જો યુ જુદા કીયા.
બવો સીધારો મેરી બાન, ઇશ્વર હો તુજપે મેહેરબાન,
ખીછડે હુવે મીલેંગે ફીર, કીસમતને ગર મીલા દીયા.

૭

દેવલ—મએ તુકીલી નારી નીરમલ પાનીકી ગગરી ભરતી.
પાનીકી ગગરી સરપર ધરતી રે.
બતી હું મએ પાની ભરને
જોબન મેરા ફટા હએ પડતા.
નખરેસે મએ નજર કંઈ જો
હાય હાય કહે હરએક મરતા.

રાગીની—સમય સખ યુદ્ધી ખીતા બય

આવેગા સંગ કચોન હમારે જાવે સો આ બય,
છોટા બજરા સખ હમારા હીલતા ડુલતા બય.
જીઈ ચમેલીકે હારોકા હીલના રહા લુભાય,
ફહરાતી રેશમી પતાકા ધીમી હવા મુહાય.
પશચીમકા આકાશ દેખીયે સંધ્યા કાલ સમાય,
નદીયા બીતર બાલમ બજરા હીલતા ડુલતા બય.

રાગીની—ક ગનવા, જીયરા કર ડાલે તેરે સદકે એહ લે લે,

ચાહો અગર તુમ ધનપતી કર ડાલે.

મેરે મામુકો ગરવા લગાઉંગી.

ઐર શરબતકે પ્યાલે પીલાઉંગી

અન્હે અન્હેસે લોજન ખીલાઉંગી

ઐર દીલકી મએ હસરત મીટાઉંગી.

હરમણી—દીલપર નીહરાઈકા મારા તીર મોહે કારી.

સહુ કએસે મએ બતા એહ,

ગએરત તજકર જીલ્લત ખારી.

ભાઈ કહે તુએ કચોન ? છેદે સીના.

ખાલી હાતોસે આયે, જીયા તુ મોરા જલાયે,

નાહી એલુ ખીપતવા એહ અયસી બારી.

નલ્લીની—મુર્ય હોતે અસ્ત સંધ્યાકે સમય આહે' ભરૂં,
 દેરતક મએ દુરતક આકાશકો તાકા કરૂં.
 જખકે સોઈ રાતમે, રોઈ પડી એકાંતમે,
 તર કરૂં તકીયા, કહે કએસે અરી ધીરજ ધરૂં.
 મએ ન જાનુ કઓન અપના હએ કીસે અપના કરૂં,
 સખ યહાં આવે, હસે, ચલહે, કહેા કીસપર મરૂં.
 મએ ન જાને કીસલીએ જીતી હું જીવન વ્યર્થ હએ,
 જખ નહી ભરતાર તો કયા સખકે મુંહ તાકા કરૂં ?

નલ્લીની—છએલા મોરે હીયામે બસી છખ તોરી
 ખ્યારી ખ્યારી મતવારી.
 તન મન ધન સખસે મએ હારી
 એહ મોહની મુરત હીરદે કે અખ મન્દરવામે
 રાખુ છુપાએ દીનચન ઓ દીલખરીયારે
 તુને પ્રેમ કટારી મારી દીલપર મએ બલહારી
 તેરી અદાપર તનકો ફીદાકર મનકો લુટાકર
 જાન જહાનસે વારી

નલ્લીની—નારી કહેા કએસે પીયાબીન સોહાય.
 દેખી પીચુકી રાહ, ન માલુમ, હુવે ગુમ,
 યહાપે જવાની દીવાની સતાય.
 અપના બનાકે છોડ ગયે મુએ કલપાય,
 ખખર ન લીની નલ્લીની કુઢાય,
 શામ સવેરા ગમને ઘેરા, દીલમે અંધેરા,
 કયુ હો બસેરા, નહી સહારા, કઓન હએ મેરા,
 હરદમ મનકો નહી અચન
 નીસદીન તડપુ ખીરહા દુખ જલાય.

સાધુ—નીપટ મેરા હજો તોભી જાન પડતા વોહ ન મેરા હજો,
 નેહાડ નીત્ય પર પરીચય ન અજતક ઉસકા પાયા હજો.
 હૃદયકેબીચ હજો પર પાસ પાતા હું નહી ઉસકો,
 ઉસીકે ખોજમે અપનેકોભી મયને ગ વાયા હજો.
 મીલે પલમે ફીર એક પલમે ન મીલતા હજો અજબ
 રંગ હજો,
 મીલનમે ખોબી જાતા હજો, ખીરહામે મીલબી જાતા હજો

સાધુ—ઈસ સંસારમે, સકલ કાલકા ખીછા હજો કન્દા,
 મતલબકા જાન બ દા
 નામ ધામ હજો નશ્વર માયા, દેહ રૂપ સબ ગન્દા,
 સત્ય નામકા સાથ ન છોડે,
 જાજન પ્રભુકા તુ કરલે અય ખ્યારે.

દેવલ—મારો કારી કારી મોહે પ્રેમ કટારી મોરી જાન.
 છુટવા—જારી જારી જારી મોહે માફ કરોજી ખાલા જાન.
 દેવલ—વારી વારી વારી તોપે છએલ ખીહારી મોરી જાન.
 છુટવા—અરે હટજા પરે હટજા મોહે ના સતા.
 દેવલ—લેલુ ગોદમે લેલુ મએ તુમેહ લેલું ગોદમે—
 છુટવા—માતાકો ખુલાઉ મએ.
 દેવલ—ગોદમે ખીલાઉ મએ
 છુટવા—પીતાકો સુનાઉ મએ
 દેવલ—વારી તુમપર જાઉ મએ.
 છુટવા—જવો મેરી નાની જાન
 દેવલ—વાડ તોપે અપના પ્રાન
 છુટવા—જાતી હજો હમારી જાન.
 દેવલ—ખોસા દેડે મેરી જાન.

તાડકા—હમપે હયા કર લડડુ ખાકર ઈસકો જવાન બનાના

ગુટડુ—હાં હાં.

દેવલ—ઠીક ઠીક

ગુટડુ—ચહાસે ચલકર મનતર પહકર.

છુટવા—મેરે પીતાકો ઐર માતાકો ચમતકાર દીખાના

દેવલ—ગુટડુ ગુલ મચે બુલબુલ શયદાઈ

તાડકા—મચે બી ધન દાન કરે તુમ પર કુરખાન

મગર પુરા અરમાન કરે મેરા ઈસઆન

છુટવા—કદકો બહાવ મેરે

તાડકા—મનકો સમજાવ મેરે

દેવલ—ચહાસે લેજા મુજે જલદીસે અચ જાન

દાસીયાં—ગવાચે ગઈ સજની રગાયે દુખ રંગમે

હા હાં રે હોવે સનસનાહટ, મખરાહટ અંગમે

બેખન રસ કુકી રહે મદન પવન તુફાન

ઈશવરહી ઈસ કષ્ટમે મદદ કરે ઈસઆન

દેખોરી સખીરી સારી કમલાકે અગમે

હરી હરી ખડી ખડી દેખુ' હું મય પરબુકી શાન

અચસા કોઈ ખીર હો જો બચાવે ઈસકી જાન.

કમલ—ઓ મનહર દીલખર જાના ચારાના નીબાહના

મચે તન મન ધન સખ તુજ પર વારૂં સાજના

હચે કુરખાં મેરી જા સચો દીલસે જાનેજાં

દીલજાની મેરી આહત મેરી ઉલફત

દીલમે રખ ચઢહા

જાન તેરે જયસે સનમઠો બો પાચેંગે
 જમ સખ બુલાચેંગે ગુલશનમે બાચેંગે
 હમ તુમહારે, તુમ હમારે, હરહમ કહેલાચેંગે.
 દીલદારી રખના મેરી, મચે બન બાઉ ચેરી તેરી

૨૦

હાસીયાં—હાર મોતીયોઝ સોહેવાલીકા સેહેરા
 ગુન્હ લારી માલન ઝમકફાર સેહેરા.
 સોનેકે કલસ બરે નગરમે સોહાય રે,
 સજે હચે મીંધાર લગનદાર ગધનવાર.
 કુવર રજવાડે દેસ દેસકે બર લાચે કચન થાલ,
 આચે ઉતારન આરતી ગલે ડાલે મોતનહાર,
 ચદન ચૌક પુરાચે આગન આસન લગન સોહાય,
 સાજે ગાજે નચોબન બાજે તાસે ઢોલ નગાર.

૨૧

ખવાસે—વાહવા રચા હચે કયા દચોર આજ
 એહ ઉમગ રાગો રંગ હચે ચહા નીરાલા
 જામ હચે મુલકા શોર હચે ગુલકા,
 કયાહી રાજ હચે, કયા સમાઆજ હચે,
 સાકીયા લા પીલા, મદવાલા પીલા,
 વારી વારી જાચે સારી હમ સહેલીયા,
 મીલકર સારી નાચે સખીયા
 મીલકર ગાચે શુર્ધ્યા
 સાગ ધપ, મની નીધ, પસાગમ, નીધપ,
 સાધ ધપમ પરે સાની સાપમ

૨૨

નલીની—સ્વામી હુખકે રંગમે કર હું મએ રાર,
 ચેરી તેહારીપે ખીપતા એહ ભારી હએ,
 મય હું નારી અનારી નાથ તેહારી,
 દીલસે હટાવો હુખકા ખાર,
 માફ કરો મુએ નાથ મુરારી.
 ચેરીપે રખીયો ખ્યાર.

૨૩

દેવલ—આ જારી નીન્દીયા તુ આકયુ ન જા
 મેરે પતીકી આખોમે ધુલ મીલ જા,
 મેરે છોટેસે પતી તુ સો કયુ ન જા,
 મેરે જાનેકી તુએ ખખર હો ન જા
 આતી હું ગુટદુ મએ આતી હું
 માઅસુમ ખાલક સુલાતી હું
 ગુટદુકે સાથ મય જાતી હું
 ઇસ શાદીકા મજા અખાતી હું

૨૪

તાડકો—ખેટા અપના રડુઆ હુવા
 છુટવા—ગજબ સીતમ અલમ
 જગદેવ—ખહુ પહોંચ ગઈ મસાનમે
 છુટવા—માતાજી એહ કએસી હુઈ
 તાડકો—હાએ ખેટા ખુરી હુઈ
 છુટવા—પએસા સાથ લેકે ગઈ
 જગદેવ—સખકો દાગ દેકે ગઈ
 છુટવા—અમા—
 તાડકો—ખેટા—
 છુટવા—નાકે કટ ગઈ સંસારમે

- ૨૫

હરમણી—સુખી રહે, પીયારે ભઈયા ધનકે ખેવધ્યા,
 જુગ જુગ જીયે રહેકે શાદમાં.
 બામુરાદ હોને કે, મુજકે શાદ હોને કે,
 આસ પુરી હોને કે, દીલકા દાગ ધોને કે.
 બહેન જોઈ ખ્યારી બાએ બલહારી,
 બહેકે હો તોરી ઉમરીયા

૨૬

હરમણી—મોહે માફ કરો સગરી ખતા તુમ
 ખીનતી કરત હું અરજ તુમ સુન લો દીલસે ભુલાવ
 ડાર અખ ગર બહીયાં
 ગમસે જરત હું હાત જોડન હું દુખમે બચાવ
 પડું હું તોરે પઈયાં

૨૭

સખ—નીસદીન સખ હીલ મીલે જય જય
 જય જયકી ધુન સુખનસે નીકલો,
 શુભ રહે નીસદીન હીત ચીતસે હર જોલો.
 સકલ જગતમે સખી સુખ પાવો પાવો
 થડી મંગલ ભરી સુખકારી દુખહરી
 નીતીસેનકો પાવો જય જોલો.
